

عنوان مقاله:

گاو لقمه ربا

محل انتشار:

متن شناسی ادب فارسی، دوره 12، شماره 4 (سال: 1399)

تعداد صفحات اصل مقاله: 9

نویسنده:

غلامعلی ایزدی - دکتری زبان و ادبیات فارسی، گروه زبان و ادبیات فارسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شوشتر، شوشتر، ایران

خلاصه مقاله:

زهره نه کس را که لقمه نان خورد زانکه آن لقمه ربا گاوش برد وقتی متعالی‌ترین معانی و مفاهیم الهی در سلک عبارت کشیده می‌شود، آن را به شرح و تفسیر نیازمند می‌کند. مثنوی از آن رو که مشتمل بر دُرر دلالات و احسن مقالات است، توجه شارحان بسیاری را به خود جلب کرده است. در کنار معانی و مفاهیم، مباحث لغوی هم ناگزیر مجال ظهور می‌یابد و شارحان به این مباحث هم توجه کرده‌اند. قریب به اتفاق شارحان مثنوی از خواندن درست و درک دقیق مفهوم بیت یادشده در دفتر دوم مثنوی درمانده‌اند. در این پژوهش با استخراج داده‌ها و تحلیل محتوا به بازبینی نظر آنان و نکاتی پرداخته می‌شود که درباره این بیت بیان شده است. پس از نقل و نقد سخنان ایشان، سرانجام مفهوم دقیق بیت گفته می‌شود. خوانش نادرست بیت سبب شده است تا برخی شارحان به اصالت بیت تردید کنند و به نسخه‌های نادرستی ارجاع دهند که کمکی نمی‌کند. علاوه بر توسل به نسخه‌ها، بیشتر شارحان مثنوی با استناد به آنچه گوهرین در فرهنگ لغات و تعبیرات مثنوی با عنوان «گاو (کسی را) بردن» آورده است، به خطای دیگری دچار شده و آن را یک کنایه پنداشته‌اند که موجه نیست و چنین کنایه‌ای در فرهنگ دهخدا هم نیامده است. در بیت منظور، «بردن» فعل تام در معنای دزدیدن است؛ گاو نیز کنایه از انسان شکم‌باره است. این بیت را نمی‌توان از ابیات دشوار مثنوی به شمار آورد که نیازمند شرح و تفسیر باشد؛ اما خوانش نادرست آن و در نتیجه برداشت‌های ناصواب، در نام‌آشناترین شروح مثنوی، آن را به بی‌تی بحث‌انگیز تبدیل کرده است.

کلمات کلیدی:

مولوی، مثنوی معنوی، دفتر دوم، زندانی مفلس، گاو بردن

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1183059>

